

(กสม. แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 4/2566)

**กสม. เสนอรัฐบาลเดินหน้าบังคับใช้ พ.ร.บ.ป้องกันการซ้อมทรมานและอุ้มหายตามกำหนด
เพื่อไม่ให้กระทบสิทธิและเสรีภาพประชาชน และความเชื่อมั่นในระดับสากล
- จับมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหสถานานบุคคลให้เด็กนักเรียนรหัส G เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน**

วันที่ 26 มกราคม 2566 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายวัสส์
ภัยหลีกลี้ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แลงข่าวเด่น
ประจำสัปดาห์ครั้งที่ 4/2566 โดยมีวาระสำคัญดังนี้

**1. กสม. เสนอรัฐบาลเดินหน้าบังคับใช้ พ.ร.บ.ป้องกันการซ้อมทรมานและอุ้มหายตามกำหนด
เพื่อไม่ให้กระทบสิทธิและเสรีภาพประชาชน**

นายวัสส์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ (กสม.) ได้ติดตามผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและ
การกระทำใ้บุคคลสูญหาย และได้มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวเสนอไปยัง
คณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา กระทั่งกฎหมายผ่านความเห็นชอบและจะมีผลใช้บังคับ
ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566 นำมาซึ่งความยินดียิ่งของทุกภาคส่วนที่ร่วมกันผลักดันร่างกฎหมายฉบับนี้มา
นานกว่า 10 ปี จนเป็นผลสำเร็จ นับแต่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาต่อต้านการทรมานและการประคับ
หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) ตั้งแต่ปี 2550

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2566 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) ได้มีหนังสือถึง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ขอให้ขยายเวลาการประกาศบังคับใช้กฎหมายออกไปก่อนด้วยเหตุผล
หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ ทักษะในการปฏิบัติ และแนวทาง
ปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานกลาง ทั้งที่ ผู้แทน สตช. ได้ชี้แจงต่อคณะอนุกรรมการสิทธิการศึกษการปฏิรูปกระบวนการ
ยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน ในคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
สภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2565 ว่ามีความพร้อมในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
นอกจากนี้ สตช. ยังได้มีคำสั่งที่ 178/2564 ลงวันที่ 9 เมษายน 2564 เรื่อง การบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น
จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา โดยกำหนดให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจและ
พนักงานสอบสวนในการตรวจค้น จับกุม และสอบสวนคดีอาญา ซึ่งแนวทางดังกล่าวบังคับใช้มาก่อนที่
พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำใ้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 จะมีผลใช้บังคับ

กสม. ตระหนักถึงความสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว จึงได้จัดเวทีเสวนาวิชาการ หัวข้อ
“พ.ร.บ. ซ้อมทรมานและอุ้มหาย เดินหน้าหรือชะลอ ใครได้ ใครเสีย ?” ขึ้น เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2566
ที่ผ่านมา โดยได้ระดมความคิดเห็นจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ และ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและได้ข้อสรุปที่เห็นพ้องต้องกันว่าไม่มีความจำเป็นต้องเลื่อนการบังคับใช้กฎหมายออกไป เนื่องจากจะส่งผลต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและจะกระทบต่อความเชื่อมั่นของประเทศไทยในระดับสากล ที่ไม่สามารถอนุวัติการกฎหมายให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (CAT) ที่ประเทศไทยเป็นภาคีได้ และอาจส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (ICPPED) ด้วย ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหายนี้ นอกจากจะเป็นกฎหมายสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของประชาชนแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อถูกกล่าวหาหรือร้องเรียนเกี่ยวกับการตรวจค้น จับกุม และสอบสวนคดีอาญา ด้วย

ทั้งนี้ ระหว่างปี 2558 – 2565 กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีการละเมิดสิทธิในชีวิตและร่างกายจากการซ้อมทรมานและทำร้ายร่างกายระหว่างถูกควบคุมตัว จำนวน 232 เรื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ดังกล่าวดำรงอยู่มายาวนานและไม่มีแนวโน้มที่จะคลี่คลาย

ด้วยเหตุนี้ กสม. จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกรณีการบังคับใช้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 เพื่อแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี โดยขอให้ยืนยันการมีผลบังคับใช้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานฯ พ.ศ. 2565 เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเห็นควรให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้ สดช. และหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายนี้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. กสม. ร่วมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอเงินหน้าแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลให้เด็กนักเรียนรหัส G เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเรื่องการแก้ไขปัญหาสิทธิสถานะให้แก่กลุ่มคนไร้รัฐไร้สัญชาติ โดยปัจจุบันมีกลุ่มเด็กนักเรียนไร้รัฐไร้สัญชาติมากกว่าหนึ่งแสนคนที่มีถิ่นกำเนิดและหรืออาศัยอยู่ในประเทศไทยที่ยังไม่ได้รับสถานะทางทะเบียนหรือไม่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก ซึ่งเรียกเด็กกลุ่มนี้ว่า เด็กนักเรียนกลุ่ม G

การไม่มีสถานะทางทะเบียนหรืออยู่ระหว่างรอการพิสูจน์สถานะส่งผลให้เด็กนักเรียนกลุ่ม G ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงมีได้ โดยเฉพาะสิทธิในการรักษาพยาบาล การศึกษาต่อ การมีงานทำ การเดินทางออกนอกพื้นที่ รวมทั้งสิทธิในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ที่ต้องใช้เลขประจำตัว 13 หลัก เช่น การทำธุรกรรมทางการเงิน การทำใบขับขี่ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่หลายหน่วยงานต้องร่วมกันแก้ไข

เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2566 ที่ผ่านมา ตนได้ลงพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับองค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย เพื่อหารือถึงแนวทางและกระบวนการแก้ไขปัญหาให้แก่เด็กนักเรียนกลุ่ม G กว่า 1,000 ราย ของสำนักทะเบียนอำเภอแม่สาย โดยเบื้องต้นทางอำเภอได้เร่งรัดพิจารณาอนุมัติการกำหนดสถานะ และจัดทำเลขบัตรประจำตัว 13 หลัก ให้แก่นักเรียนชุดแรกจำนวน 11 ราย แล้ว โดยจำนวนที่เหลือกำลังอยู่ระหว่างดำเนินการ และในวันเดียวกัน ตนยังได้เข้าร่วมโครงการมอบบัตรประจำตัว 13 หลักให้กับเด็กนักเรียนกลุ่ม G ที่ได้รับการแก้ไขสถานะในพื้นที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี 2565 จำนวนทั้งสิ้น 285 คน จาก 19 โรงเรียนในเขตอำเภอฝาง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นผลสำเร็จจากความร่วมมือของอำเภอฝาง องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนลฯ และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 เชียงใหม่ ทั้งนี้ กรมการปกครอง ได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนของเด็กนักเรียนกลุ่ม G ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยให้จังหวัดและอำเภอแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขกรณีดังกล่าวเป็นการเฉพาะด้วย

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2566 ที่ผ่านมา กสม. โดยนายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ประชุมร่วมกับผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อหารือถึงการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลของนักเรียนในระบบการศึกษาทุกรูปแบบ ซึ่งหมายรวมถึงเด็กนักเรียนกลุ่ม G เพื่อป้องกันเด็กทุกคนหลุดจากระบบการศึกษา ซึ่งต้องมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทยต่อไป ขณะที่ยกก่อนหน้า กสม. ได้หารือร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ และกรมการปกครอง ในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อพิสูจน์สถานะสัญชาติ ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการพิสูจน์สถานะมีความคล่องตัว รวดเร็ว และลดอุปสรรคเรื่องอัตราค่าล้างของเจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน ได้มากยิ่งขึ้น

“ปัญหาเรื่องสิทธิสถานะของเด็กนักเรียนกลุ่ม G เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความร่วมมือและเชื่อมโยงข้อมูลกันระหว่างหลายหน่วยงาน ทั้งกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ องค์การภาคประชาสังคม รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนของ กสม. ได้เดินทางไปแก้ไขปัญหาเชิงรุกผ่านกลไกคลินิกสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นการลงพื้นที่เพื่อพบกลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาสถานะบุคคล เพื่อให้คำปรึกษาและประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ และดำเนินการแก้ไขปัญหาเชิงนโยบายโดยรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงระบบต่อไปเพื่อให้เด็กนักเรียนกลุ่ม G ซึ่งถือเป็นกลุ่มเปราะบางทับซ้อนคือเป็นทั้งเด็กและเป็นทั้งผู้ไร้สิทธิสถานะได้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับเด็กในประเทศไทยทุกคน” ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ กล่าว

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

26 มกราคม 2566